

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 299/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tk 3/2018 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tdo 50/2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b), c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Tdo 50/2022 z 22. decembra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), navrátiť späť lehotu na podanie dovolania, priznať primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a ostatných listín vyplýva, že Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 5 Tk 3/2018 z 21. novembra 2018 uznal sťažovateľa za vinného z obzvlášť závažného zločinu vraždy spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 145 ods. 1 Trestného zákona, za čo

mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 17 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia, ako aj ochranný dohľad na 3 roky. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) odvolanie sťažovateľa uznesením č. k. 7 To 117/2018 zo 17. januára 2019 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) zamietol. Prvé dovolanie sťažovateľa najvyšší súd odmietol uznesením č. k. 5 Tdo 1/2020 z 23. januára 2020 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

3. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ 12. januára 2022 dovolanie spolu so žiadosťou o ustanovenie obhajcu. Po urgencii sťažovateľa z 13. júna 2022 mu predseda senátu ustanovil opatrením z 23. júna 2022 obhajkyňu JUDr. Katarínu Habiňákovú. Sťažovateľa navštívil 5. augusta 2022 substitučne splnomocnený obhajca JUDr. Filip Gaľa. Okresný súd listom z 23. septembra 2022 doručil sťažovateľovi stanovisko prokurátora Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) a 1. februára 2023 mu bolo doručené napadnuté uznesenie o odmietnutí dovolania podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľovi bolo ešte 25. januára 2023 doručené uznesenie okresného súdu o povinnosti nahradiť štátu náklady konania o bezvýslednom konaní vo výške 200 eur.

4. V napadnutom uznesení najvyšší súd po zhrnutí obsahu rozhodnutí súdov nižších stupňov, dovolania a vyjadrení a postupu okresného súdu zistil splnenie procesných podmienok prípustnosti dovolania oprávnenej osoby, dodržania zákonnej lehoty a miesta, ako aj obsahových náležitostí. Zistil, že sťažovateľ už raz podal dovolanie z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku, ktoré bolo odmietnuté (bod 2). K námietke prokurátora o podaní dovolania po lehote uviedol, že uznesenie odvolacieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 19. marca 2019 a lehota na jeho podanie mu uplynula 3. júna 2022, pričom sťažovateľ doručil vlastnoručne podpísané dovolanie okresnému súdu 13. januára 2022 a ustanovená obhajkyňa doručila dovolanie 7. septembra 2022. Upriamil pozornosť na záver nálezu vo veci sp. zn. I. ÚS 217/2013 o včasnosti dovolania napísaného a podaného samým obvineným v trestnom konaní 3 roky od doručenia mu rozhodnutia. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku najvyšší súd po zhrnutí východísk priblížil námietky sťažovateľa (o založení rozhodnutia na výpovediach svedkov [REDAKOVANÉ], ktorých dôveryhodnosť je spochybnená ďalšími dôkazmi a rozporom ich výpovedí so skutočnosťou; o nedôveryhodnosti svedkyne [REDAKOVANÉ]; nevysporiadanie sa s výpoveďami svedkov [REDAKOVANÉ], ktoré súd bez rozporov označil za nepresvedčivé; nevykonanie dôkazov k vylúčeniu jeho viny a ignorovanie záverov z vyšetrovacieho pokusu), ktoré podľa najvyššieho súdu smerujú k spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov okresným súdom a krajským súdom, ktorých svedkov považovali za dôveryhodných a ktorých výpovede za nedôveryhodné. Pripomenul, že dovolací súd nemôže hodnotiť dôkazy vykonané súdmi nižšieho stupňa. Sťažovateľ podľa najvyššieho súdu nesmeruje svoje námietky k nezákonnosti vykonania dôkazov, ako predpokladá označený dovolací dôvod, ale namieta spôsob ich vyhodnotenia súdmi. Predmetné námietky preto nenapĺňajú dovolací dôvod.

5. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ namietal nenaplnenie subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu vraždy podľa § 145 ods. 1 Trestného zákona vo forme priameho úmyslu a hodnotil, či vôbec bolo možné vzhľadom na viditeľnosť v nočných hodinách posúdiť závažnosť následku zo strany páchatel'ov. K naplneniu subjektívnej stránky trestného činu odkázal najvyšší súd na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. Tpj 39/2010 zo 14. júna 2010, podľa ktorého dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nemôže byť naplnený s poukazom na to, že

v konaní nebola vykonaným dokazovaním preukázaná subjektívna stránka trestného činu. Námiетка sťažovateľa k viditeľnosti v čase spáchania skutku je podľa najvyššieho súdu námietkou skutkového charakteru, ktorú dovolací súd nemohol v rámci dovolacieho konania podrobiť prieskumu a ani akýmkoľvek spôsobom polemizovať o správnosti záverov, ktoré urobili súdy nižšieho stupňa. Skutková veta, ako ju ustálili okresný súd a krajský súd, ktorú dovolací súd nemôže preskúmať ani meniť, bola správne kvalifikovaná ako obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 Trestného zákona vo forme spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona. Najvyšší súd uzavrel, že chybami vyčítanými v dovolaní nebol naplnený žiadny z uplatnených dovolacích dôvodov, preto dovolanie odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Okresný súd akceptoval nezákonný postup obhajkyne JUDr. Habiňákovej, ktorá substitučne ustanovila za svojho zástupcu iného advokáta. Sťažovateľ s jej postupom nesúhlasil, vyjadril jej nedôveru a doteraz nedostal odpoveď súdu na žiadosť o ustanovenie iného obhajcu. Tolerovaním tohto stavu a ignorovaním práv sťažovateľa okresný súd porušil právo na obhajobu a súdnu ochranu.

7. Obhajkyňa bola sťažovateľovi ustanovená po 162 dňoch od doručenia dovolania okresnému súdu, a to až na jeho urgenciu. Sťažovateľ nedostal od okresného súdu ani od nadriadeného súdu odpoveď na sťažnosť pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku podanú v septembri 2022. Ide o ničím neodôvodnené prietahy okresného súdu. Doteraz nebol sťažovateľ na svoju žiadosť informovaný, či jeho dovolanie bolo postúpené najvyššiemu súdu. Ani najvyšší súd ho neinformoval o priebehu dovolacieho konania.

8. Okresný súd nepredložil dovolanie z 13. januára 2022 na posúdenie a vyjadrenie krajskej prokuratúry a najvyššiemu súdu. Sťažovateľ nemal vedomosť o dovolaní zo 6. septembra 2022, ktoré spísala JUDr. Habiňáková bez konzultácie s ním, toto podanie je zamerané proti sťažovateľovi. Text mu doručila obhajkyňa až po urgenciách v marci 2023. Okresný súd a najvyšší súd mali zjednať nápravu, ustanoviť obhajcu, dohliadať na zákonný postup, a nie podporovať nezákonné konanie. Okresný súd navodil stav absolútnej nezákonnosti vo vzťahu k ustanoveniam Trestného poriadku a k čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy.

9. Sťažovateľ tvrdí, že dodržal všetky zákonom ustanovené podmienky na podanie dovolania. Bolo mu odopreté právo na právnu pomoc, musel sa ho opakovane domáhať, avšak bezvýsledne. Ako účastníkovi konania v dovolaní mu neboli zabezpečené rovnaké práva.

10. Tým, že sťažovateľovi nebol zákonným spôsobom ustanovený obhajca, že nemal relevantné informácie o dovolacom konaní, nemohol uplatniť svoje práva. Nemal možnosť, nemohol mať ani čas na prípravu dovolania, a tak došlo k porušeniu dohovoru.

11. Sťažovateľ pri odôvodnení finančného zadostučinenia poukazuje na nezákonnosti okresného súdu a krajského súdu, na postavenie obvinenia na tvrdeniach dvoch svedkov a na priamom dôkaze, na nezohľadnenie nezávislých svedkov a na pravdepodobnosť úspechu dovolania za týchto okolností.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Napadnutému postupu okresného súdu a najvyššieho súdu v trestnom konaní v štádiu po podaní dovolania sťažovateľ vyčíta porušenie práva na súdnu ochranu (ktorého súčasťou sú aj konkrétne označené právo na rovnosť účastníkov a právo na právnu pomoc) a práva na obhajobu.

13. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní ústavný súd potom preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. Pokiaľ sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje vysloviť porušenie svojich práv v konaní okresného súdu a najvyššieho súdu, ústavný súd poukazuje na procesno-právny koncept, v zmysle ktorého konanie, resp. postup (okresného súdu, ale aj najvyššieho súdu) po podaní dovolania bol ukončený, a teda bol konzumovaný samotným rozhodnutím, ktorým bolo napadnuté uznesenie najvyššieho súdu. Sťažovateľ síce toto rozhodnutie priamo nedal do súvislosti s porušením označených práv, avšak vzhľadom na požiadavku na jeho zrušenie niet pochybností o jeho nespokojnosti aj s ním.

15. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a z toho vyplývajúcim nedostatkom niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať ho na doplnenie podania, vyhodnotiac ho za obsahovo natoľko zrozumiteľné, že umožňuje realizovať ústavný prieskum.

III.1. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov:

16. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom a najvyšším súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú.

17. V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto ústavná sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06). Táto prax ústavného súdu bola odobrená aj Európskym súdom pre ľudské práva vo viacerých konaniach vedených proti Slovenskej republike, napr. Obluk proti Slovensku z 28. 6. 2016 k sťažnosti č. 65302/11, bod 61, resp. Mazurek proti Slovensku z 3. 3. 2009, k sťažnosti č. 16970/05).

18. Zo sťažovateľom uvedených a ústavným súdom zo spisu zistených skutočností vyplýva, že okresný súd v napadnutom konaní ešte pred doručením sťažnosti sťažovateľa najvyššiemu súdu predložil dovolanie sťažovateľa (doručené mu 13. januára 2022, ako aj dovolanie zo 6. septembra 2022 vyhotovené ustanovenou obhajkyňou JUDr. Habiňákovou) spolu s celým spisovým materiálom. Najvyšší súd potom rozhodol napadnutým uznesením, spisový materiál vrátil okresnému súdu a ten doručoval toto rozhodnutie sťažovateľovi, ktorý si ho prevzal 1. februára 2023. Tým bol postup najvyššieho súdu a potom aj okresného súdu zavŕšený a bola odstránená právna neistota vo vzťahu k sťažovateľom podanému dovolaniu.

19. Ústavná sťažnosť podaná 28. marca 2023 a smerujúca proti postupu okresného súdu a najvyššieho súdu preto nie je objektívne spôsobilá naplniť svoj účel. Žiadny zásah do označeného práva v čase jej podania už netrval. Pri dôvode nemožnosti vyslovenia porušenia označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým postupom súdov v napadnutom konaní po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a základného práva na obhajobu postupom okresného súdu a najvyššieho súdu:

20. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Konceptia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

21. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

22. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu del'by moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona

o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

23. Zo súdneho spisu nevyplýva, že by sťažovateľ vznášal námietky proti postupu ustanovenej obhajkyne na okresnom súde (zvoleniu zástupcu – substitúta) alebo na najvyššom súde. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti iba všeobecne tvrdí, že okresný súd informoval o vyjadrení nedôvery obhajkyňi. Nepredložil ale o tom žiadny dôkaz (jeho písomné stanovisko) ani neuviedol, kedy ho mal zasielať, hoci pri iných podaniach adresovaných okresnému súde uvádzal v ústavnej sťažnosti aj ich dátumy. Ide preto o nepreukázané tvrdenie sťažovateľa. Z uvedeného dôvodu je potrebné zaoberať sa otázkou subsidiarity, keďže sťažovateľ nepreukázal, že efektívne bránil svoje práva, ktorých porušenia sa domáhal pred ústavným súdom, v štádiu, keď sa vec nachádzala na okresnom súde pred predložením dovolania dovolaciemu súde. V prípade vznesenia námietky okresnému súde by tento mohol na ňu reagovať prípadne aj postupom podľa § 43 Trestného poriadku a ustanovením iného obhajcu (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 1 Tdo 42/2020 z 10. februára 2021). Navyše aj dovolací súd by na náklade takejto námietky mal možnosť a dôvod preskúmať postup okresného súdu z hľadiska naplnenia zákonnej podmienky zastupovania obhajcom v dovolacom konaní. Sťažovateľ žiadnu zo sťažnostných námietok neuviedol ani v jeho vyjadrení z 10. októbra 2022 k vyjadreniu prokurátora krajskej prokuratúry k dovolaniu. Okresný súd neniesol v prípade ustanoveného obhajcu zodpovednosť za spôsob vykonávania obhajoby, ak sťažovateľ túto okolnosť nenamietal alebo ak neboli jeho pochybenia pri výkone obhajoby úplne očividné.

24. Z týchto dôvodov ústavný súd považuje za naplnený dôvod neprípustnosti ústavnej sťažnosti podľa § 55 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, čo vedie k záveru o odmietnutí ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde už pri predbežnom prerokovaní.

25. Len nad rámec už uvedeného a aj vzhľadom na zahrnutie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu do petitu ústavnej sťažnosti ústavný súd uvádza, že v posudzovanej veci nezistil, že by napadnutým uznesením alebo postupom všeobecných súdov, ktorý mu predchádzal mohlo dôjsť k porušeniu práva na súdnu ochranu alebo práva na obhajobu.

26. Zo súdneho spisu vyplýva, že rovnaká obhajkyňa JUDr. Habiňáková bola sťažovateľovi ustanovená opatrením okresného súdu z 27. mája 2019 (zároveň podávala prvé dovolanie z 23. júla 2019), ako aj opatrením z 23. júna 2022 (podávala dovolanie zo 6. septembra 2022). Mala teda vedomosť o prípade sťažovateľa. Dovolanie zo 6. septembra 2022 je v zásade z hľadiska obsahu zhodné s dovolaním doručeným okresnému súde 13. januára 2022, tiež naň výslovne v detailoch odkazuje. Obhajkyňa v dovolaní zo 6. septembra 2022 spomenula, že sťažovateľ bol upozornený na rozsah dovolacieho prieskumu podľa zákona a judikatúry a napriek tomu trval na podaní dovolania. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd sa vecne zaoberal námietkami sťažovateľa uvedenými nielen v dovolaní podanom ustanovenou obhajkyňou, ale aj v dovolaní spísanom a podanom samotným sťažovateľom. Tým poskytol ochranu právam sťažovateľa v zmysle citovaného nálezu sp. zn. I. ÚS 217/2013. V súvislosti s rozsahom dovolacích námietok sťažovateľa preto ústavný súd uvádza, že v posudzovanej veci nezistil, že by postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu mohlo dôjsť k porušeniu práva na súdnu ochranu či práva na obhajobu.

27. Zmyslom a účelom obligatórneho zastúpenia advokátom – obhajcom v dovolacom konaní je poskytnutie kvalifikovanej právnej pomoci a ochrany práv dovolateľa v organickom spojení s vytvorením podmienok na poskytnutie tejto pomoci v primeranej dobe zodpovedajúcej požiadavkám spravodlivého procesu (III. ÚS 79/2010).

28. Ústavný súd konštatuje, že každý advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, primeraným spôsobom a dôsledne využíva všetky právne prostriedky a uplatňuje v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia považuje za prospešné. Pritom dbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb. Pokiaľ klient pochybuje o úrovni poskytovaných právnych služieb, je jeho právom advokáta zmeniť, prípadne napísať sťažnosť adresovanú Slovenskej advokátskej komore o porušení zákona postupom advokáta, čo sťažovateľ neučinil, resp. uvedené v ústavnej sťažnosti ani netvrdí.

29. V tvrdeniach sťažovateľa vo vzťahu ku kvalite právnych služieb poskytnutých mu ustanovenou obhajkyňou nezistil ústavný súd žiadne skutočnosti, ktoré by mali nutne viesť k záveru o porušení základného práva na právnu pomoc či práva na obhajobu, ktoré je vzhľadom na postavenie sťažovateľa ako obvineného v trestnom konaní *lex specialis*. Z okolností sa ústavnému súdu nejaví, že ochrana poskytnutá mu najvyšším súdom bola v dôsledku „*tolerovania nezákonného postupu obhajkyne okresným súdom*“ teoretická a iluzórna. Naďalej mal zachovaný prístup k najvyššiemu súdu, ktorý sa v dostatočnej šírke zaoberal jeho dovolaním. Uvedené základné práva ale nesiahajú tak ďaleko, že by zahrňali právo strany, aby sa súd rozhodujúci o jej podaniach stotožnil s argumentáciou v nich uvedenou.

30. Sťažovateľ v sťažnosti dáva do popredia formálnu zložku práva na obhajobu, právo nechať sa zastúpiť právnym profesionálom (obhajcom) a nesúhlasí so substitúciou ustanoveného obhajcu iným obhajcom. Neuniesol však dôkazné bremeno vo vzťahu k tvrdeniam o prejavení nesúhlasu so substitúciou, preto nie je možné prijať ani závery, ktoré zo svojho tvrdenia vyvodzuje. Obdobný prípad už rozhodoval najvyšší súd uznesením č. k. 3 Tdo 18/2020 zo 7. októbra 2020, išlo však o prípustnosť substitúcie náhradného obhajcu. V prípadoch povinnej obhajoby sťažovateľ musí strpieť aj prípadné negatívne dôsledky práva na obhajobu, pokiaľ sa výslovne nevzdá práva na povinnú obhajobu alebo nenastanú iné závažné dôvody na oslobodenie ustanoveného obhajcu od povinnosti obhajovania. Námietku o nemožnosti uplatnenia svojich práv tým, že sťažovateľ nemal relevantné informácie o dovolacom konaní, a teda ani čas na prípravu dovolania, považoval ústavný súd za príliš všeobecnú.

31. K námietke porušenia práva na rovnosť účastníkov konania ústavný súd uvádza, že je pomerne všeobecná, sťažovateľ ju spája aj s odopretím práva na právnu pomoc. Zabezpečenie právnej pomoci sťažovateľovi ustanovením obhajkyne na podanie dovolania považuje ústavný súd pri už uvedenom skutkovom stave za dostatočné na zabezpečenie rovnosti strán v dovolacom konaní. Sťažovateľ namietal aj nedoručenie svojho dovolania podaného 13. januára 2022 krajskej prokuratúre na vyjadrenie, čo vyplýva z jej vyjadrenia z 20. septembra 2022 k dovolaniu, ako aj z obsahu spisu. V tomto zmysle by sa dalo uvažovať o porušení princípu rovnosti zbraní, avšak na strane prokuratúry, a nie sťažovateľa.

32. Aj tieto nad rámec uvedené závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní viedli k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a predchádzajúcim postupom okresného súdu

a najvyššieho súdu a obsahom označených práv podľa ústavy a dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Sú teda dané aj dôvody na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

33. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

34. V zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ustanoviť navrhovateľovi právneho zástupcu, ak navrhovateľ o to požiada, ak to odôvodňujú jeho pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015).

35. Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia ústavným súdom (ako to vyplýva z častí III.1 a III.2 tohto uznesenia) je zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, II. ÚS 193/2020). Keďže nebol splnený jeden z nevyhnutných predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu